

Міністерство освіти і науки України Національний аерокосмічний університет
ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Кафедра філософії та суспільних наук (№ 701)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК 2

Д.М. Крицький

«31» 08 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛОГІКА І ОСНОВИ АРГУМЕНТАЦІЇ**

Галузі знань: 10 Природничі науки. 11 Математика та статистика. 12 Інформаційні технології. 15 Автоматизація та приладобудування. 16 Хімічна та біоінженерія. 17 Електроніка та телекомунікації. 19 Архітектура та будівництво.

Спеціальності: 101 Екологія. 103 Науки про Землю. 113 Прикладна математика. 121 Інженерія програмного забезпечення. 122 Комп'ютерні науки. 123 Комп'ютерна інженерія. 124 Системний аналіз. 125 Кібербезпека. 126 Інформаційні системи та технології. 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології. 152 Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка. 153 Мікро- та наносистемна техніка. 163 Біомедична інженерія. 172 Телекомунікації та радіотехніка. 173 Авіоніка. 193 Геодезія та землеустрій.

Освітні програми: Екологія та охорона навколишнього середовища. Космічний моніторинг Землі. Обчислювальний інтелект. Інженерія програмного забезпечення. Інтелектуальні системи та технології. Комп'ютерні системи та мережі. Системний аналіз і управління. Безпека інформаційних і комунікаційних систем. Інформаційні системи та технології підтримки віртуальних середовищ. Розподілені інформаційні системи. Інженерія мобільних додатків. Комп'ютерні системи технічного зору. Комп'ютерні технології проектування та виробництва. Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва. Інтелектуальні інформаційні вимірювальні системи. Метрологічне забезпечення випробувань та якості продукції. Якість, стандартизація та сертифікація. Мікро- та наносистемна техніка. Біомедична інженерія. Інформаційні мережі зв'язку. Радіоелектронні комп'ютеризовані засоби. Радіоелектронні пристрої, системи та комплекси. Системи автономної навігації та адаптивного управління літальних апаратів. Геоінформаційні системи і технології.

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2020 рік

Робоча програма з вибіркової дисципліни «Логіка і основи аргументації» для студентів за **спеціальностями:** 101 Екологія. 103 Науки про Землю. 113 Прикладна математика. 121 Інженерія програмного забезпечення. 122 Комп'ютерні науки. 123 Комп'ютерна інженерія. 124 Системний аналіз. 125 Кібербезпека. 126 Інформаційні системи та технології. 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології. 152 Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка. 153 Мікро- та наносистемна техніка. 163 Біомедична інженерія. 172 Телекомунікації та радіотехніка. 173 Авіоніка. 193 Геодезія та землеустрій та за **освітніми програми:** Екологія та охорона навколишнього середовища. Космічний моніторинг Землі. Обчислювальний інтелект. Інженерія програмного забезпечення. Інтелектуальні системи та технології. Комп'ютерні системи та мережі. Системний аналіз і управління. Безпека інформаційних і комунікаційних систем. Інформаційні системи та технології підтримки віртуальних середовищ. Розподілені інформаційні системи. Інженерія мобільних додатків. Комп'ютерні системи технічного зору. Комп'ютерні технології проектування та виробництва. Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва. Інтелектуальні інформаційні вимірювальні системи. Метрологічне забезпечення випробувань та якості продукції. Якість, стандартизація та сертифікація. Мікро- та наносистемна техніка. Біомедична інженерія. Інформаційні мережі зв'язку. Радіоелектронні комп'ютеризовані засоби. Радіоелектронні пристрої, системи та комплекси. Системи автономної навігації та адаптивного управління літальних апаратів.

25 серпня 2020 р., -9с.

Розробник: Качуров Є.В. канд. філос. наук, доцент каф. 701 _

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри філософії
Протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри
докт. філос. наук, професор

О.П. Проценко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Галузі знань: 10Природничі науки. 11Математика та статистика. 12Інформаційні технології. 15Автоматизація та приладобудування. 16 Хімічна та біоінженерія.17Електроніка та телекомунікації.19 Архітектура та будівництво.	Вибіркова дисципліна (гуманітарна дисципліна за вибором студента)
Модулів: 2	Спеціальності: 101 Екологія,103 Науки про Землю,113 Прикладна математика 122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології 123 Комп'ютерна інженерія 124 Системний аналіз і управління 125 Кібербезпека 126 Інформаційні системи та технології 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології 152 Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка 153 Мікро- та наносистемна техніка 163 Біомедична інженерія 172 Телекомунікації та радіотехніка 173 Авіоніка,193 Геодезія та землеустрій	Навчальний рік: 2020-2021
Змістовних модулів: 2		Семестр: 3,4,5,6,7,8-й (в залежності від навчального плану)
Індивідуальне науково-дослідне завдання: немає		
Загальна кількість годин: 90 годин	Освітні програми: Екологія та охорона навколишнього середовища. Космічний моніторинг Землі. Обчислювальний інтелект.Інженерія програмного забезпечення. Інтелектуальні системи та технології.Комп'ютерні системи та мережі.Системний аналіз та управління.Безпека інформаційних і комунікаційних систем.Інформаційні системи та технології підтримки віртуальних середовищ. Розподілені інформаційні системи. Інженерія мобільних додатків.Комп'ютерні системи технічного зору. Комп'ютерні технології проектування та виробництва. Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва. Інтелектуальні інформаційні вимірвальні системи .Метрологічне забезпечення випробувань та якості продукції. Якість, стандартизація та сертифікація. Мікро- та наносистемна техніка. Біомедична інженерія. Інформаційні мережі зв'язку. Радіоелектронні комп'ютеризованні засоби. Радіоелектронні пристрої, системи та комплекси. Системи автономної навігації адаптивного управління літальних апаратів.Геоінформаційні системи і технології.	Лекції*: 16 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3		Практичні, семінарські: 32 год.
		Лабораторні: -
		Самостійна робота: 42 год.
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Вид контролю: залік

*Аудиторне навантаження може бути збільшене або зменшене на одну годину в залежності від розкладу занять. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної становить для денної форми навчання: 2,3,4 курси - 48/42.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни Курс «Логіка і основи аргументації» орієнтований на дослідження процедури обґрунтування, її структури, а так само мистецтва публічного захисту (або спростування) будь-якого затвердження. Програма курсу спрямована на осмислення основ сучасних логічних теорій в поєднанні з практикою логічної аргументації, а також на формування та розвиток навичок ведення дискусій на сучасному етапі розвитку науки, техніки та залучити студентів до розуміння форми доказової науки (дослідження, викладу та захисту), а так само дати уявлення про елементарні форми, принципи і методи правильного міркування.

Завдання курсу:

- сформулювати у студентів здатність свідомого, вільного і відповідального вибору особливих аналітичних позицій, уміння вести логічний діалог;
- показати закономірності генезису та становлення конкретно-історичних форм логіки та аргументації.
- виховати вміння застосовувати отримані знання для аналізу різних форм доведення у своїй професійній діяльності;
- показати закономірності генезису та становлення конкретно-історичних форм логіки.
- сприяти осмисленню основних форм і законів істинного мислення, видів, відносин і логічних операцій з поняттями;
- давати правильні визначення поняттям і термінам;
- проводити логічні операції з поняттями, класами понять;
- аналізувати і стандартизувати висновки і системи висновків.

Міждисциплінарні зв'язки: курс пов'язаний з навчальними дисциплінами, предметом яких виступають мова та мовлення, мислення, історія культури, науки та техніки, філософія, психологія, теорія прийняття рішень, з курсами, які формують систему теоретичних знань про основи логічного аналізу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Логічні основи теорії аргументації: поняття і судження.

Тема 1. Предмет і значення логіки. Логіка як наука. Зміст логіки. Дослідження процедури доведення. Процес розвитку мислення як такий. Публічний захист (або спростування) будь-якого тези. Ідеал доведення. Форма науки. Науковий поділ досліджування. Єдина форма дослідження, викладу та захисту. Логічно вивірений метод і методологія. Система наук: науки про природу (природознавство), науки про людину (гуманітарні науки) і наука логіки. Три сенсу імені «логіка».

Тема 2. Історичні етапи розвитку логіки. Антична логіка. Діалектика Платона (ідея і матерія) і аналітика Аристотеля (категорії, висловлювання, силіزمми). Схоластика. Методологічна протиположність мислення і буття як підставу для виникнення формальної логіки. Номіналізм і реалізм. Теологія як підстава існування формальної логіки. Протилежність онтології і формальної логіки. Проблеми методології наукового знання. Емпіричне і раціональне пізнання. Індукція і дедукція у науці Нового часу. Апостеріорне і апіорне пізнання. Апіорний синтез (закон) в трансцендентальній філософії. Закон як необхідне дотримання. Логічний принцип тотожності протилежностей в діалектичній логіки. Логічні концепції XX століття.

Тема 3. Закони логіки. Три основних способи загального розвитку визначеності (Гегель). Розвиток визначеності через саму себе. Логіка буття. Розвиток визначеності через свою протилежність. Логіка сутності. Розвиток визначеності через синтез першого і другого

способу. Логіка поняття. Основні закони логіки. Закон тотожності. Категорії: якість, кількість, міра. Закон протиріччя. Категорії: сутність, явище, дійсність. Закон підстави. Категорії: суб'єкт, об'єкт, ідея.

Тема 4. Логіка поняття. Поняття як найближча форма реалізації мислення. Поняття як критерій, завдяки якому у нас є можливість проводити оцінку речей. Відповідність момента істини своєму поняттю. Основні характеристики повного визначення поняття. Рід (момент загальності). Вид (момент особливості). Індивід (момент одиничності). Відмінність в собі самому. Визначеність через своє інше. Нормативне визначення поняття.

Тема 5. Логіка судження. Загальний сенс судження. Визначення ставлення між поняттями. Об'єктивний зміст даного розділу логіки. Проблема взаємодії будь-якого роду сутностей. Основні елементи судження: суб'єкт (S), предикат (P) і зв'язка (-). Значення кожного з цих елементів. Послідовність суджень. Визначення ступенів розвиненості відносини між цими поняттями. Розвинутість судження. Розподіленисть поняття в судженні.

Тема 6. Судження якості і кількості. Судження якості: позитивне, негативне, нескінченне. Відношення між судженнями. Логічний квадрат. Відношення протилежності, або контрарності. Відношення підпротилежності. Відношення підпорядкування. Відношення суперечності (контрадикторності). Судження кількості: сингулярне, партикулярне, універсальне.

Тема 7. Судження відносини і модальності. Судження відносини: категоричні, гіпотетичні, диз'юнктивні. Суб'єкт і предикат суджень. Відношення взаємної необхідності. Диз'юнктивне судження. Судження модальності: асерторичні, проблематичні, аподиктичні. Розвиток зв'язки. Асерторичні судження. Проблематичні і аподиктичні судження як перехід судження в умовивід.

Змістовний модуль 2. Умовивід.

Тема 8. Загальна характеристика умовиводу, його структура. Структура умовиводу. Більший засновок і менший засновок. Відношення між засновками і висновком. Значення середнього терміна в логічній аргументації. Перетворення. Обернення. Протиставлення предикату.

Тема 9. Простий категоричний силізм (ПКС). Менший термін ПКС. Більший термін ПКС. Середній термін ПКС. Розподіл термінів. Фігури і модуси категоричного силізму. Правила і модуси I фігури. Правила і модуси II фігури. Правила і модуси III фігури. Логічні помилки в категоричному силізмі.

Тема 10. Умовивід рефлексії. Дедуктивний умовивід. Структура і види дедуктивних умовиводів. Правильний дедуктивний висновок. Термін «індукція». функція індуктивних висновків. Помилка поспішного узагальнення. Помилка, пов'язана з одностороннім урахуванням вихідних даних, Правильний індуктивний висновок. Структура і види індуктивних умовиводів. Повна індукція. Неповна індукція. Умовивід за аналогією. Структура і види аналогії. Аналогія властивостей. Аналогія відносин. Неточна аналогія.

Тема 11. Умовивід необхідності. Умовиводи необхідності: категоричний, проблематичний і диз'юнктивний. Судження відповідного рівня: категоричне, гіпотетичне і диз'юнктивне. Умовиводи із суджень з відношеннями. Складні силізми. Умовно-категоричний силізм.

Суто-умовний силігізм. Умовно-розділовий силігізм. Проста конструктивна дилема (ПКД). Проста деструктивна дилема (ПДД).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Логічні основи теорії аргументації: поняття і судження						
Тема 1. Предмет і значення логіки	5	-	-			5
Тема 2. Історичні етапи розвитку логічного значення	5	1	2			2
Тема 3. Закони логіки	5	1	2			2
Тема 4. Логіка поняття	5	1	2			2
Тема 5. Логіка судження	9	2	3			4
Тема 6. Судження якості і кількості	10	3	4			4
Тема 7. Судження відносини і модальності	8	2	3			3
МК 1	1		1			
Разом за змістовим модулем 1	50	10	17			22
Змістовий модуль 2. Умовивід						
Тема 8. Загальна характеристика умовиводу, його структура.	9	1	4			4
Тема 9. Простий категоричний силігізм (ПКС)	12	2	4			8
Тема 10. Умовивід рефлексії	9	1	2			7
Тема 11. Умовивід необхідності	8	2	4			1
МК 2	1		1			
Разом за змістовим модулем 2	40	6	15			20
Усього годин	90	16	32			42

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і значення логіки	-
2	Історичні етапи розвитку логічного значення	2
3	Закони логіки	3
4	Логіка поняття	2
5	Логіка судження	3
6	Судження якості і кількості	4
7	Судження відносини і модальності	1/1
8	Загальна характеристика умовиводу, його структура.	4
9	Простий категоричний силігізм (ПКС)	4
10	Умовивід рефлексії	2
11	Умовивід необхідності	4/1
	Разом	32

Примітка: 2/1 – один час відведено на МК

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і значення логіки	5
2	Історичні етапи розвитку логічного значення	2
3	Закони логіки	2
4	Логіка поняття	2
5	Логіка судження	4
6	Судження якості і кількості	4
7	Судження відносини і модальності	3
8	Загальна характеристика умовиводу, його структура.	4
9	Простий категоричний силлогізм (ПКС)	8
10	Умовивід рефлексії	7
11	Умовивід необхідності	1
	Разом	42

7. Теми рефератів та есе:

1. Предмет і метод логіки як науки.
2. Арістотель — “батько” науки логіки.
3. Основні ідеї і представники середньовічної (схоластичної) логіки.
4. Розвиток логіки у Новий час.
5. Індуктивна логіка Ф. Бекона, Дж. Ст. Мілля, Р. Карнапа..
6. Викладання логіки в Києво-Могилянській академії в XVII–XVIII століттях.
7. Основні логіко-філософські концепції смислу і значення.
8. Теоретичне і практичне значення логіки.
9. Э. Гуссерль і основні ідеї логіки в феноменологічній філософії.
10. Логіка в екзистенціальній філософії (основні положення, проблеми, поняття).
11. Сучасна філософська логіка в герменевтиці. Х. Гадамер.
12. Логіка в аналітичній філософії в XX столітті, її еволюція і криза. Сучасна "філософія науки".
13. Основні види логічних помилок.
14. Боротьба психологізму і логіцизму в логіці.
15. Логічні відношення між поняттями.
16. Специфіка модальних суджень.
17. Логічні операції над судженнями.
18. Основні види умовиводів: дедуктивні, індуктивні, умовивід за аналогією.
19. Індукція з погляду логіки та її роль у пізнанні.
20. Природа пізнавального відношення. Суб'єкт і об'єкт пізнання.
21. Чуттєве і раціональне в пізнанні. Пізнання як "відображення" і як "конструювання" дійсності.
22. Істина як ціль пізнання. Класичне визначення істини і шлях його історичного розвитку.
23. Основні сторони буття науки: наука як система знань, як процес одержання нового знання, як соціальний інститут і як особлива область і сторона культури.
24. Логічна характеристика аналогії.

8. Методи навчання

Для засвоєння навчального матеріалу необхідні такі види занять, як лекції, семінарські заняття та самостійні заняття у формі виконання домашніх завдань. На лекціях студенти ознайомлюються переважно з теоретичною частиною матеріалу, що закріплюється та поглиблюється на семінарах і самостійних заняттях. На семінарських заняттях студенти оволодівають практичними навичками ведення світоглядного діалогу, порівняльного аналізу

історичних форм філософії, визначення та відстоювання особистої позиції у відношенні до предмета курсу. Під час самостійних занять у студентів виробляється вміння використовувати теоретичний матеріал як методологічну основу аналізу конкретно-історичних зрізів індивідуального та суспільного життя.

9. Методи контролю

Контроль успішності студентів припускає використання поточного контролю за якістю засвоєння основного матеріалу курсу у формі усного та письмового опитування під час семінарських занять, тестування. Самостійні заняття студентів можуть контролюватися через перевірку, оцінку й аналіз виконання домашніх завдань, обумовлених викладачем відповідно до робочої програми. Як форма контролю може також використовуватися підготовка тематичних реферативних повідомлень з наступною оцінкою їхньої якості.

Форми та способи проведення поточного та підсумкового контролю:

- опитування з місця (усно, письмово);
- самостійна робота студентів (усно та письмово);
- персональні завдання (реферативні повідомлення);
- модульний контроль (письмово, 8-й та 16-й тиждень);
- залік (усна відповідь на запитання до заліку), який проводиться у випадку відмови студента від балів за поточний контроль.

10. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Робота на лекційних заняттях	0-1 бал
Робота на семінарських заняттях	0-4 бали
Виконання та захист семестрового завдання*	0-10 балів
Складання модульного контролю	0-21 бал

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Робота на семінарських заняттях	0...5	8 (2 заняття на опрацювання однієї теми)	0...40
Виконання та захист семестрового завдання*	0...10	1	0...10
Модульний контроль	0...21	2	0...42
Усього за семестр			0...100

*В якості семестрового завдання викладач може запропонувати різні види роботи: аналіз першоджерел, презентація теми, ведення словника, написання наукової роботи, виступ на студентській конференції тощо.

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Приклад:

Білет:

1. Відношення між судженнями. Логічний квадрат. Відношення протилежності, або контрарності. Відношення підпротилежності (20 балів).
2. Простий категоричний силогізм (ПКС). (20 балів).
3. Умовиводи необхідності: категоричний, проблематичний і диз'юнктивний. (20 балів).

Тестові завдання (40 балів)

Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- сутність логіки як особливої форми осмислення дійсності;
- структура та методологія аргументації, проблематика, категоріальний апарат, зна
- фундаментальні засади та сучасні теорії аргументації;
- особливості сучасного рівня культури логіки і аргументації;
- основи культури аргументації в професійній сфері.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- для кожної форми доказу формулювати його принципи, визначати специфічні риси його елементів;
- показувати, як принципи судження виявляють себе у формах доказу;
- користуватися навичками логічного та критичного аналізу та застосовувати отримані теоретичні знання для вирішення конкретних завдань аргументації;
- володіти основними елементами техніки аргументації;
- впроваджувати загальнозначущі принципи логіки в практику аргументації;
- формулювати та відстоювати власні світоглядні позиції, розуміти суть та вести діалог із представниками інших історичних культур.

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Виконати модульні тестування та захистити індивідуальні завдання. Мати хоча б фрагментарні, поверхові знання найважливіших розділів програми, лекційного курсу, сутність та зміст логічних проблем сучасності. Можливі незначні труднощі з використанням науково-понятійного апарату і термінології навчальної дисципліни, часткові труднощі з виконанням передбачених програмою завдань, неповне знайомство з рекомендованою літературою; заохочується прагнення логічно виразно й послідовно викласти відповідь.

Добре (75-89). Добре володіти основним матеріалом курсу. Виконати та захистити всі модульні, семестрові та самостійні завдання. Знати категоріально-понятійний апарат, вміти визначати проблематику та основні підходи до її вирішення, продемонструвати навички критичного мислення та логічного аналізу, для кожної форми аргументації вміти формулювати її принципи, визначати специфічні риси, аналізувати ідеї основних представників; показувати, як принципи певної логічної теорії виявляють себе у феноменах сучасного життя. Знання найважливіших робіт зі списку рекомендованої літератури.

Відмінно (90-100). Глибоке і систематичне знання всього програмного матеріалу і структури дисципліни, а також основного змісту і новацій лекційного курсу в порівнянні з навчальною літературою; виразне і вільне володіння концептуально-понятійним апаратом, науковою мовою і термінологією відповідної наукової галузі; за бажанням студента публікація наукової роботи (тез, статей); знання основної і знайомство з додатковою рекомендованою літературою; вміння виконувати передбачені програмою завдання; логічно коректний і переконливий виклад відповіді. Формулювати та відстоювати власні світоглядні позиції, вести продуктивний діалог.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

11. Методичне забезпечення

1. Качуров Е.В. Логика: учеб. пособие/ Е.В. Качуров.- Х.: «ХАИ»,2010.-52 с. Ел. ресурс: <http://library.khai.edu/library/fulltexts/m2010/Logika.pdf>

12. Рекомендована література**Базова:**

1. Дуцяк І. З. Логіка: підручник. –К.: Знання, 2010. –406 с.
2. Жеребкін В. Є. Логіка: підручник –К.: Знання, 2008. –255 с.
3. Жоль К. К. Вступ до сучасної логіки: навч. посібник для студ. гуманітарних спец. вищ. навч. закладів. –К.: Либідь, –2002. 151 с.
4. Конверський А. Є. Логіка традиційна та сучасна: підруч. для студ. ВНЗ. –К.: Київський ун-т, 2007. – 440 с.
5. Мозгова Н. Г. Логіка. –К.: Каравела, 2006. –248 с.
6. Поперечна Г. А. Логіка. –Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. –80 с.
7. Тофтул М. Г. Логіка. –К.: Академія, 2012. –336 с.

Допоміжна:

1. Аристотель. Категории. О софистических опровержениях. Об истолковании/ Аристотель// Соч.: в 4 т. – М.: Мысль, 1978. – Т.2. – 685 с.
2. Арно А. Логика или искусство мыслить // А. Арно, П. Николь. Логика. Хрестоматия/ Сост. С.Д. Цалин. – Х.: Факт, 2006. – 861 с.
3. Виндельбанд В. История философии/ В. Виндельбанд. – К.: Ника-центр,1997. – 432 с.
4. Войшвилло Е.К. Понятие/ Е.К. Войшвилло. – М.: МГУ, 1967. – 287 с.
5. Гегель Г.В.Ф. Наука логики: в 3 т./ Г.В.Ф. Гегель. – М.: Мысль, 1970. –Т.1. – 496 с.
6. Гжегорчик А. Популярная логика. Общедоступный очерк логики предложений/ А. Гжегорчик. – М.: Наука, 1979. – 107 с.
7. Ивин А.А. Искусство правильно мыслить/ А.А. Ивин. — М.:Просвещение, 1990.— 224 с.
8. Кант И. Логика. Пособие к лекциям/ И. Кант. Логика// Хрестоматия.–Х.:Факт, 2001.– 402с.
9. Логика. Хрестоматия/ Сост. С.Д. Цалин. – Х.: Факт, 2006. – 861 с.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
2. <https://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії імені Г.С. Сковороди
3. <https://library.khai.edu/> Науково-технічна бібліотека НАУ ім. М. Є. Жуковського «ХАИ»